

4. Дмитренко Т. І. Теорія та методика фізичного виховання дітей раннього і дошкільного віку / Т. І. Дмитренко. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : Вища школа, 1979. – 256 с.
5. Рунова М. О. Рухова активність дитини в дитячому садку : посібник для працівників дошкільних закладів, викладачів і студентів педвузів і коледжів : пер. з рос. мови. / М. О. Рунова. – Харків : Ранок, 2007. – 192 с.
6. Усаков В. И. Программно-методическое обеспечение оздоровительного воздействия физической культуры в условиях семьи, детского сада, школы : автореф. дисс. на соискание учен. степени д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 «Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки и оздоровительной физической культуры» / Усаков Валерий Иосифович ; Сибирская гос. акад. физ. культуры. – Омск, 2000. – 87 с.

Ю. М. Бабачук

ОБУЧЕНИЕ ДЕТЕЙ 6-ГО ГОДА ЖИЗНИ ИГРАМ С ЭЛЕМЕНТАМИ СПОРТА В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННОГО ДОШКОЛЬНОГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ

В статье осуществлен анализ исследований по проблеме обучения детей старшего дошкольного возраста играм с элементами спорта. Определена роль игрового метода в обучении дошкольников играм спортивного характера. Разработана и теоретически обоснована структурно-функциональная модель технологии обучения играм с элементами спорта детей 6-го года жизни в условиях дошкольного учебного заведения.

Ключевые слова: модель, технология обучения, игры с элементами спорта, двигательные умения и навыки, технические приемы, основы техники игры.

Yu. Babachuk

TEACHING GAMES WITH SPORTS ELEMENTS TO 6-YEAR OLD CHILDREN IN THE CONTEXT OF CONTEMPORARY PRE-SCHOOL EDUCATIONAL ESTABLISHMENT

This article analyzes the researches on teaching games with sports elements to preschool children. The role of a game method in teaching sports games to preschool children has been determined. The structure-function model of teaching games with sports elements to 6-year old children technology in the context of preschool educational establishment has been developed and theoretically substantiated.

Key words: model, technology of teaching, games with sports elements, motor skills, techniques, basic techniques of the game.

УДК 37. 017 : 371. 13 : 37. 015. 3

В. В. Любива

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК УМОВА УСПІШНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ У ПРОЦЕСІ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ З ДОШКІЛЬНИКАМИ

У статті розглянуто проблему формування готовності майбутніх вихователів до творчої самореалізації у фізичному вихованні дітей дошкільного віку. Теоретично обґрунтовано, що удосконалення змісту підготовки вихователів дітей дошкільного віку до фізкультурно-оздоровчої роботи залежить від формування у них готовності до творчої діяльності в умовах навчання у педагогічному університеті.

Ключові слова: готовність вихователів до творчої діяльності, фізичне виховання дошкільників, творча самореалізація, дошкільна освіта, професійна підготовка.

Постановка проблеми, її зв'язок з важливими завданнями. У ХХІ століття населення України ввійшло з незадовільним станом здоров'я. Інтелектуалізація всіх сфер життєдіяльності спричинила зниження зацікавленості людей фізичними навантаженнями, заняттями фізичною культурою і позначилася стійкою тенденцією до погіршення здоров'я різних вікових категорій населення. Особливе занепокоєння викликає погіршення стану фізичного здоров'я дітей та молоді, оскільки це негативно впливає на загальноекономічну ситуацію в державі й створює загрозу національній безпеці. Зважаючи на це, проблема збереження та зміцнення здоров'я дітей знову набула пріоритетних позицій у суспільстві.

Про це свідчать законодавчі та нормативно-правові документи: Конституція України, «Основи

законодавства України про охорону здоров'я», програма «Діти України», Концепція загальнодержавної цільової соціальної програми «Здоров'я нації», Державна програма «Репродуктивне здоров'я нації на 2006–2015 рр», «Національна програма патріотичного виховання населення, формування здорового способу життя, розвитку духовності та зміцнення моральних засад суспільства», закони України «Про фізичну культуру і спорт» та «Про охорону здоров'я».

Проблема фізичного здоров'я нації актуалізує потребу формування бережливого ставлення до власного здоров'я, а також необхідність зміцнювати його протягом усього подальшого життя.

Організація фізкультурно-оздоровчої діяльності дітей дошкільного віку є одним із пріоритетних напрямів роботи дошкільного навчального закладу, який спрямований на повноцінний фізичний розвиток дітей, формування у них рухової функції, підвищення працездатності, задоволення потреби в рухах, емоціях, позитивному самопочутті й комфорті. Якісне вирішення завдань фізичного виховання дошкільнят великою мірою залежить від творчої самореалізації вихователя в процесі фізкультурно-оздоровчої роботи.

Мета статті: здійснити аналіз праць філософів, педагогів, психологів з проблеми фізичного виховання підростаючого покоління й розвитку творчої особистості; виокремити й схарактеризувати компоненти та показники готовності майбутніх вихователів до творчої діяльності у процесі фізкультурно-оздоровчої роботи з дошкільниками.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми, виокремлення невирішених її частин. Фізичне виховання є історично одним із найдавніших напрямів організованого виховного впливу на підростаюче покоління. Про необхідність фізичних навантажень для зміцнення здоров'я дитини писали у своїх філософських працях стародавні грецькі мислителі Сократ, Платон та Аристотель. Вони підкреслювали важливе значення фізичного виховання для підростаючого покоління.

Такої ж думки дотримувалися і відомі філософи Д. Локк та Ж.-Ж. Руссо. Вони зазначали, що фізичне виховання є складовою частиною всебічного розвитку дітей. Основою фізичного виховання, на їхню думку, повинні бути дитячі рухливі ігри та фізичні вправи на свіжому повітрі.

Популярність теорії Д. Локка сприяла введенню фізичного виховання у навчальні заклади Англії у формі рухливих ігор, елементів спорту та спортивних ігор.

Під впливом поглядів утопістів епохи Відродження, а також у результаті узагальнення особистого досвіду, видатний чеський педагог Я. А. Коменський (1592-1670) дійшов висновку про необхідність застосування фізичного виховання дітей у педагогічному процесі школи та сім'ї. У його працях «Велика дидактика» та «Материнська школа», де розглядалися питання виховання дітей дошкільного віку в цілому, відзначається, що правильно дібрані та дозовані фізичні вправи зміцнюють здоров'я дітей і підвищують їх працездатність. Він рекомендував матерям годувати немовлят материнським молоком та давати дітям, коли вони трохи підростуть, більше гратися та бігати. У педагогіці Я. А. Коменського рухливі ігри та фізичні вправи розглядалися як засіб фізичного, духовного та естетичного виховання особистості дитини.

Про те, що гарний фізичний розвиток особистості є основою її розумового розвитку, висловлював свою думку Г. Сковорода (1722–1794) наприкінці XVIII століття. У своїй праці «Благородний Еродій» філософ чітко обґрунтував положення про те, що діти з перших років життя повинні отримати фізичне виховання, яке зміцнить їх таким чином, що допоможе краще пізнати науки.

Значний внесок у розвиток теорії всебічного розвитку дітей дошкільного віку зробила С. Русова (1856–1940) – автор національної концепції суспільного дошкільного виховання в Україні. Вона відводила чільне місце проблемі фізичного виховання дошкільнят і наголошувала, що для національного виховання пріоритетним завданням є виховання дитини як особистості, яке проходить у триаспектному вимірі, зокрема виховання розуму, тіла й душі. У процесі фізичного виховання дитина повинна оволодівати основними гігієнічними навичками, життєво необхідними рухами, виробляти звички та виявляти цікавість до систематичних занять фізичними вправами.

Певний внесок у розвиток теорії фізичного виховання дітей вніс В. Сухомлинський (1918–1970). Його практичний досвід організації навчально-виховного процесу з шестирічними дітьми (школа під відкритим небом), рекомендації педагогам та батькам стосовно всебічного виховання дитини набули поширення серед громадськості України. Він писав, що фізична культура – важливий елемент всебічного, гармонійного розвитку людини. Виховання фізичної культури – це, по-перше, турбота про здоров'я і збереження життя як найвищої цінності, по-друге, система роботи, що

забезпечує гармонію фізичного розвитку і духовного життя, багатогранної діяльності людини. В. Сухомлинський підкреслював, що від здоров'я, життєрадісності дітей залежить їх духовне життя, світогляд, розумовий розвиток, міцність у знаннях, віра в свої сили. Тому вкрай важливо організовувати заняття фізичною культурою саме в дитинстві, що дозволить організму накопичити сили і забезпечити надалі всебічний гармонійний розвиток особистості [1, с. 72–73].

Актуальними для сучасних дошкільних закладів є праці Є. Аркіна (1873–1948) з питань анатомії, фізіології та загартування дітей. Особливо цінними є вимоги до створення режиму дня в дошкільному закладі, добору фізичних вправ для дітей різних вікових груп, застосування загартовувальних процедур та ін.

В останні роки збільшилася кількість досліджень з різних аспектів фізичного виховання дітей дошкільного віку, а саме: навчання дітей вправ та ігор спортивного характеру (Ю. Короп, О. Курок, Т. Осокіна, С. Цвек), диференційований підхід до навчання фізичних вправ (Е. Давиденко), вплив фізичних вправ та рухливих ігор на виховання позитивних моральних та вольових якостей у дітей (Н. Кот, Е. Яницька), застосування ігрового методу в навчанні дітей фізичних вправ (Г. Беленька, О. Богініч, А. Волочинський), використання «малих форм» фізичної культури (О. Кириченко), мотивація дітей до занять фізкультурою (Л. Сварківська), змісту фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку в сім'ї (М. Аляб'єва, Е. Вільчковський).

Наукові дослідження з проблем фізичного виховання та узагальнення передового практичного досвіду покладено в основу розроблення нових програм для дошкільних закладів України (розділ «Фізична культура»), які видано у 1992–1993 роках («Малютко», «Дитина», «Ладусі» та ін.).

Метою фізичного виховання, починаючи з раннього дитинства, є формування фізично досконалої людини, зміцнення її здоров'я та підвищення працездатності. Ця мета відображає суспільні та особисті інтереси кожної людини. Вона реалізується у вигляді конкретних фізіологічних показників: рівня здоров'я, фізичного розвитку, рухової підготовленості та творчого довголіття і розкривається та конкретизується у загальних завданнях, які вирішуються залежно від особливостей вікового розвитку дітей.

Дошкільний період має велику пластичність та сприйнятливність до засобів фізичної культури. У цей час створюються найбільші можливості для реалізації оздоровчих, освітніх та виховних завдань, і важливо саме на цьому етапі сформуванню у дітей базу знань і практичних навичок здорового способу життя, усвідомлену потребу в систематичних заняттях фізичною культурою і спортом.

Оздоровчі завдання фізичного виховання спрямовані на охорону життя, зміцнення здоров'я, всебічний фізичний розвиток, загартування та вдосконалення функцій організму дітей, підвищення фізичної та розумової працездатності. Основним результатом вирішення оздоровчих завдань повинно стати покращення фізичного стану дитини, її фізичного розвитку, підвищення захисних властивостей та стійкості організму до різних захворювань, опірності до негативних умов зовнішнього середовища. Фізичний розвиток підростаючих поколінь відбувається й без фізичного виховання, однак тільки за допомогою занять фізичними вправами (ранкова гімнастика, заняття фізкультурою та ін.), з урахуванням анатомо-фізіологічних та психологічних особливостей дитини можна досягти всебічного розвитку всіх форм та функцій її організму.

Освітні завдання фізичного виховання спрямовані на формування доступних уявлень та знань про користь занять з фізичної культури, рухливих і спортивних ігор, про основні гігієнічні вимоги, рухові уміння та навички, ігрові дії. Дітям дошкільного віку дають елементарні знання про користь занять фізичними вправами, способи виконання рухів (техніку), правила рухливих ігор, призначення фізкультурного інвентарю та способи його зберігання; доступні дітям відомості про особисту та суспільну гігієну – правила догляду за тілом, одягом, взуттям, фізкультурним обладнанням та ін.

Про вплив системи засобів фізичного виховання на гармонійний розвиток особистості писав у своїх працях видатний учений в галузі анатомії, антропології і педагогіки П. Лесгафт (1837–1909). Його ідея зводилась до того, що було б принципово неправильним обмежувати фізичне виховання лише фізичним розвитком дитини. Не менш важливо навчити дитину «ізолювати окремі рухи і порівнювати їх між собою, свідомо керувати ними та пристосовувати до перешкод, долаючи їх з можливо більшою спритністю та настирливістю, інакше кажучи, привчати без великих зусиль й можливо в менший проміжок часу свідомо проводити найбільшу фізичну працю» [2, с. 295].

Виховні завдання фізичного виховання спрямовані на формування позитивних моральних та вольових рис характеру дитини засобами фізичної культури. Сучасна педагогіка та психологія

стверджують, що моральна сутність людини має прояв у єдності її свідомості, поведінки та почуттів. Одним із головних джерел морального виховання дітей у процесі навчальної діяльності є її зміст. З цієї позиції зміст навчально-рухової діяльності у системі фізичного виховання дошкільників має великі можливості для реалізації завдань з виховання моральних та вольових якостей, тому що містить усю різноманітність інтелектуальних, пізнавальних, емоційних та моральних компонентів.

Отже, заняття з фізичної культури, рухливі ігри, вправи спортивного характеру сприяють вихованню в дітей дисциплінованості, колективізму, рішучості, сміливості та інших якостей, необхідних кожній людині. Наприклад, щоб стати сміливим, треба навчитися долати страх, стикаючись з небезпекою. На заняттях із фізичної культури деяким дітям буває страшно пройти по гімнастичній лаві або колоді, перестрибнути через перешкоду, виконати лазіння по гімнастичній стійці та ін. Однак вони (іноді за допомогою вихователя) переборюють свій страх і виконують рух, що, безумовно, сприяє вихованню сміливості. Застосування різноманітних фізичних вправ та рухливих ігор сприяє формуванню вмінь орієнтуватися у просторі, розвиває винахідливість та кмітливість. Якщо рухи виконуються правильно, невимушено, виразно, емоційно, то це позначається й на естетичних почуттях дитини та сприяє розумінню нею краси рухів.

А. Макаренко (1888–1939) – видатний педагог та письменник також розглядав фізичну культуру як один із важливих засобів формування всебічно розвиненої особистості. Він вважав, що мету фізичного виховання не можна зводити тільки до зміцнення здоров'я та розвитку фізичних здібностей дитини, в його процесі певною мірою вирішуються завдання морального та естетичного виховання. А. Макаренко був переконаний, що заняттям фізичними вправами та спортом потрібно відводити значне місце у житті дітей. Інтерес до систематичних занять фізкультурою та спортом у дитини повинні виховувати батьки. Від того, як вони ставляться до виконання фізичних вправ членами родини, дотримання режиму, проведення загартувальних процедур, залежить виховання здорової дитини.

Зміст навчально-рухової діяльності дітей передбачає багато ситуацій, які дозволяють використовувати їх для виховання почуття відповідальності, стриманості, поваги до своїх товаришів та ін. Виховання, спрямоване тільки до розуму, свідомості дитини, може породжувати у її ставленні до оточуючих людей бездуховність та раціоналізм. Почуття являють собою емоційне ставлення до дійсності. За своєю спрямованістю вони можуть відбивати інтелектуальне, естетичне, моральне ставлення особистості до навколишнього світу [1].

Таким чином, фізичне виховання є однією з передумов ефективності розумового, морального, естетичного виховання дитини, а належний рівень загального розвитку робить привабливою мету, пов'язану із досягненням фізичної досконалості; систематичні та методично правильно організовані заняття фізичною культурою, саме в дитинстві дозволяють організму накопичити сили і забезпечити надалі всебічний гармонійний розвиток особистості. Видатні педагоги та філософи науково обґрунтували та активно пропагували необхідність всебічного розвитку особистості, яка поєднує в собі широку освіченість та фізичну досконалість.

Лише творчий вихователь може ефективно вирішувати завдання фізичного виховання сучасного дошкільника. Проте аналіз наукової літератури засвідчує, що проблема формування готовності до творчої самореалізації майбутніх вихователів у процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності дітей дошкільного віку не була предметом спеціального дослідження, тому відсутня дієва система формування готовності до творчої самореалізації майбутніх фахівців з фізичного виховання для дитячих дошкільних закладів. Це обумовлює необхідність організації фундаментальних, комплексних досліджень пріоритетних умов формування готовності до творчої самореалізації майбутніх фахівців дошкільної освіти у процесі фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Організація роботи з фізичного виховання у дошкільних навчальних закладах потребує вдосконалення. Про це свідчить наявність значної кількості дітей з дисгармонійним фізичним розвитком, а також із недостатнім розвитком основних рухів та фізичних якостей. Фіксується досить високий відсоток дітей, які часто хворіють на респіраторні інфекції та мають хронічні недуги. Недостатній фізичний розвиток і низька фізична підготовленість дошкільнят здебільшого пояснюються зниженням їхньої рухової активності. Так, Л. Шиян підкреслювала, що недостатня увага дошкільних працівників до фізичного виховання дітей збіднює руховий досвід дошкільників, а це стає перешкодою до розвитку їх самостійної рухової діяльності [3, с. 193–195]. Зрозуміло, що в дошкільному навчальному закладі завдання фізичного виховання та оздоровлення

дітей вирішуються під час різноманітних форм роботи з фізичної культури. Слід переглянути певні позиції, що стосуються саме організації фізкультурно-оздоровчої роботи в дошкільному навчальному закладі, а також знань, умінь, навичок, необхідних вихователям для успішного вирішення завдань фізичного виховання та підвищення потенціалу здоров'я дітей.

Процес фізичного виховання – це двосторонній процес, в якому бере участь, з одного боку, вихователь, який прагне навчити, з іншого – дитина, яка, передусім повинна виявити бажання навчатись. Тому мають змінитися позиції вихователя щодо створення умов для виховання особистості дитини засобами фізичної культури. Мова йде про добір належних форм, засобів, прийомів, які б створювали атмосферу психологічного комфорту на заняттях з фізичного виховання та формували мотивацію до навчальної діяльності. Стійка мотивація до навчання – одна із головних умов успішної реалізації навчально-виховного процесу. Мотив – це внутрішнє спонукання особистості до того або іншого виду активності, пов'язане із задоволенням певної потреби. Найважливіше завдання вихователя – зацікавити дітей предметом, розвинути у дошкільників позитивну мотивацію до занять фізичною культурою. На практиці це можна реалізувати за допомогою спільної творчої діяльності. Двовекторність процесу навчання та виховання у дошкільному навчальному закладі пояснюється обов'язковим включенням обох його учасників: і вихователя, і вихованця. По суті йдеться про необхідність підготовки фахівця з творчим типом мислення, оскільки педагогічна діяльність – це своєрідний показник творчих здібностей та вмій педагога, а прояв його креативності є індикатором рівня сформованості педагогічної творчості.

Поняття «творчість» рідко вживається у поєднанні зі словосполученням «фізичне виховання». Традиційно творчість пов'язують з видами художньої діяльності (музична, образотворча), але творчість вихователя, який грамотно і якісно здійснює фізичне виховання дошкільнят є необхідним компонентом, що забезпечить стійку внутрішню мотивацію дітей до занять фізичною культурою і спортом. Без творчості немає натхненної педагогічної діяльності та активної взаємодії між вихователем і вихованцем.

Організувати творчий процес здатна лише творча особистість. Поняття «творча особистість» доцільно розглядати як внутрішній вияв людської неповторності, індивідуальності, унікальності, таланту, здатності до створення самої себе, до самореалізації. Оволодіння ж теоретичними знаннями й практичними навичками щодо реалізації педагогічної творчості у професійній діяльності майбутнього вихователя необхідно співвідносити з можливостями розвитку його творчої індивідуальності. Тому значна увага в процесі фахової підготовки має приділятися формуванню в студентів здатності до творчого саморозвитку як складової професійної компетентності. Компонентами професійної компетентності вихователя є педагогічна спрямованість, знання з психологічних, загальнодидактичних та фахових дисциплін; система фахових умінь; професійні здібності та професійно значущі риси особистості. Професійна компетентність як результат професійної підготовки студентів у вищому навчальному педагогічному закладі є вагомою складовою готовності майбутніх фахівців до виконання своїх функціональних обов'язків. Професійна компетентність вихователя – поняття широке, воно охоплює різні сфери компетенції – оздоровчо-профілактичну, навчально-розвивальну, методичну, виховну, просвітницьку тощо. Компетентність визначається досвідом та індивідуальною здатністю людини, її прагненням до безперервної самоосвіти і самовдосконалення, творчим ставленням до справи [4]. Творчість є найбільш важливою якістю, необхідною для повноцінної самореалізації особистості, яка як властивий кожній людині потенціал залежить від неї і виявляється в мисленні й діяльності, сприяє появі нового, новаторського продукту, що є важливою складовою особистісного та професійного зростання самого фахівця. Тому логічно стверджувати, що до переліку необхідних професійних компетенцій вихователя дошкільного навчального закладу належить практична готовність до самоорганізації у творчому педагогічному процесі та вирішення творчих завдань. Таким чином, якісною характеристикою рівня підготовленості майбутнього фахівця дошкільної освіти до професійної діяльності, вершиною його педагогічної майстерності і результатом постійного особистісного і професійного самовдосконалення є професійно-творча компетентність.

На основі вищесказаного можна зробити висновок, що одним із завдань становлення майбутнього фахівця є формування готовності до творчої самореалізації у процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності дітей дошкільного віку.

Творча самореалізація сприяє розвитку особистості, досягненню нею багатьох цілей. При цьому спосіб досягнення нею цілей є індивідуальним. «Саме у творчості джерело самореалізації

особистості, яка вміє аналізувати проблеми, які виникають, встановлювати системні зв'язки, виявляти суперечності, знаходити їх оптимальне вирішення, прогнозувати можливі наслідки, реалізації таких рішень і т. ін.» [5, с. 277], – наголошував С. Рубінштейн

Теоретичні засади загальної готовності до діяльності обґрунтовано у працях О. Веденова, О. Ковальова, М. Левітова, К. Платонова. Готовність до діяльності, як один із важливих складників підготовки фахівців, розглядається з різних позицій, наприклад: настанова (Д. Узнадзе), якість особистості (К. Платонов), особистісне утворення (Л. Кондрашова), особливий психічний стан (М. Дяченко, Л. Кандибович), складне психічне утворення (О. Мороз) тощо.

Питанням готовності спеціаліста до виконання своїх професійних обов'язків приділяли увагу науковці В. Бондар, М. Дяченко, Л. Мороз.

Проблеми професійної готовності до педагогічної праці досліджували Н. Денисова, Н. Клокар, Л. Кондрашова, Р. Мойсеєнко, В. Сластьонін, О. Цуні.

Проблема формування психологічної готовності та готовності до різних аспектів педагогічної діяльності майбутніх фахівців широко висвітлена вченими К. Дурай-Новаковою, І. Дичківською, Р. Завіною, А. Капською, В. Сластьоніним, В. Шакотько та ін.

У сучасній психолого-педагогічній літературі є різні погляди на поняття «готовність». Готовність визначається як активно-діяльнісний стан особистості, установка на певну поведінку, мобілізація сил на виконання завдання; умова успішного виконання діяльності; як вибіркова активність, що налаштовує особистість на майбутню діяльність; як регулятор діяльності; як придатність до діяльності; наявність певних здібностей; як психологічний стан, який виникає у суб'єкта для задоволення певної потреби. Слід зазначити, що у педагогіці готовність розуміється авторами неоднозначно як наявність певних здатностей (Н. Ковалевська), первинна фундаментальна умова успішного виконання будь-якої діяльності (В. Ільїн), властивість особистості (В. Серіков). Також готовність визначається як: тимчасова (ситуативна) і довгочасна (стійка); функціональна й особистісна; психологічна й практична; загальна й спеціальна; розумова й фізична.

Дослідники М. Дяченко, Л. Кандибович [6] стверджують, що в процесі трудової діяльності виявляються як стійкі особистісні особливості людини (переконання, погляди, риси характеру), так і ситуативні її психічні стани, пов'язані з трудовим процесом (пильність, зібраність, задоволеність). На їх думку, стан готовності – це «налаштування», актуалізація і пристосування можливостей особистості для успішних дій у даний момент, внутрішня налаштованість особистості на певну поведінку під час виконання трудових завдань, установка на «активні і доцільні дії». Налаштування ж на професійну діяльність зумовлюється мотивами й психічними особливостями особистості, тому готовність трактується ними і як стан, і як інтегральна якість особистості.

Поняття «професійна готовність» відсутнє у «Великому тлумачному словнику сучасної української мови», проте термін «професійна готовність студентів» у сучасному педагогічному словнику визначається як інтегративна особистісна якість і суттєва передумова ефективної діяльності після закінчення вищого навчального закладу.

Сутністю професійної готовності є результат спеціальної, цілеспрямованої підготовки, яка охоплює мотиваційні, ціннісні, інтелектуальні складові, яким притаманні специфічні ознаки, залежно від характеру діяльності працівника. Залежно від змісту педагогічної професії творчість – це не просто окрема сторона педагогічної діяльності, а найбільш вагома і якісна її характеристика. Сутність педагогічної творчості визначається як цілісний процес професійної реалізації та самореалізації педагога в освітньому просторі. Отже, готовність студентів до творчої самореалізації у процесі реалізації завдань фізичного виховання дітей дошкільного віку є показником якості відповідної професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання для дошкільних закладів, її системним результатом.

Ми розглядаємо готовність студентів до творчості як інтегративне ядро творчої професійної самореалізації, що являє собою особистісне утворення і містить такі компоненти: мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та рефлексивний. Виділені компоненти розкриваються через низку показників, які дозволять виявити у майбутніх фахівців дошкільної освіти рівні готовності до творчої самореалізації у фізичному вихованні дошкільників. Компоненти і показники відображено в таблиці 1.

Усі компоненти готовності взаємопов'язані і формуються в результаті опанування майбутніми вихователями повного циклу фахової підготовки. Під готовністю вихователя до творчої самореалізації у фізичному вихованні дошкільників ми розуміємо ступінь сформованості й реалізації у самостійній професійній діяльності основних її компонентів.

Компоненти і показники готовності до творчої самореалізації майбутніх фахівців дошкільної освіти у процесі організації фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми в дошкільному закладі

Компоненти	показники
когнітивний	науково-теоретичні, оперативні і спеціальні знання в галузі педагогічної творчості й фізичного виховання дітей дошкільного віку
рефлексивний	здатність до саморегуляції та педагогічної рефлексії у процесі організації фізкультурно-оздоровчої роботи з дошкільнятами
мотиваційний	професійні мотиви, інтерес до занять фізичною культурою і спортом, ціннісні орієнтації на якісну реалізацію завдань фізичного виховання дітей дошкільного віку, потреби у творчій самореалізації під час організації фізкультурно-оздоровчої діяльності дошкільників
діяльнісний	уміння саморепрезентації, психолого-педагогічні, фахові, спеціальні, творчі уміння, самовдосконалення в галузі фізичного виховання дітей дошкільного віку

Найбільше можливостей комплексного формування всіх компонентів готовності вихователя до творчої самореалізації в процесі організації фізкультурно-оздоровчої діяльності дошкільників має дисципліна «Теорія та методика фізичного виховання». Як наукова та навчальна дисципліна вона формує систему фундаментальних знань, що визначає професійну діяльність педагога в галузі фізичного виховання підростаючих поколінь. Знання з теорії і методики фізичного виховання є необхідною умовою творчого вирішення завдання формування фізичної культури дітей дошкільного віку в різноманітних організаційних формах. Вони створюють основу для особистої творчості та вдосконалення педагогічної майстерності дошкільного працівника. За період опанування дисципліни студенти ознайомлюються з теоретичними засадами курсу «Теорія і методика фізичного виховання», метою, завданнями та змістом провідних концептуальних, базових та варіативних програмних документів з методики фізичного виховання, методичними вимогами до проведення занять з фізичної культури з різними віковими групами, санітарно-гігієнічними вимогами до організації різних форм фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми, усвідомлюють роль вихователя дошкільного закладу у фізичному вихованні дитини дошкільного віку; оволодівають уміннями планувати та проводити заняття з фізичної культури в дошкільному закладі, здійснювати діагностику фізичного розвитку та рухової підготовленості дітей дошкільного віку, проводити просвітницьку роботу з батьками дітей дошкільного віку з питань фізичного виховання. Зміст дисципліни спрямовується не тільки на формування спеціальних знань, умінь та навичок, а також на формування мотивації студентів до проблеми фізичного виховання дітей дошкільного віку та мотивації до процесу якісної підготовки з трансформацією на майбутню професійну діяльність.

З метою забезпечення високого рівня мотивації студентів, виховання у них таких особистісних якостей, як цілеспрямованість, працелюбність; формування готовності до впровадження позитивних надбань і результатів власної пошукової діяльності в освітню практику, а також розширення знань і вмінь у галузі фізичного виховання дошкільників доцільно використовувати для самостійної та індивідуальної роботи завдання творчого характеру. Наприклад, у процесі вивчення означеної дисципліни студентам пропонуються такі завдання для самостійної роботи: розробити конспекти проведення нетрадиційних видів гімнастики, занять, сценарії проведення фізкультурних свят і розваг, днів здоров'я, піших переходів, методичних тренінгів, ділових ігор для вихователів і інструкторів з фізичного виховання, розробити моделі і виготовити нестандартне фізкультурне обладнання тощо. Для індивідуальної роботи – розробити модель фізкультурно-оздоровчої роботи в сучасних дошкільних закладах загальнорозвивального, комбінованого, інноваційного, санаторного типів, зробити презентацію з теми «Досвід роботи дошкільного закладу з фізичного виховання дошкільників», розробити авторську програму фізичного розвитку і виховання дітей дошкільного віку і репрезентувати її.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок з напрямку. Формування готовності до творчої діяльності у процесі організації фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми в ДНЗ

є необхідною складовою загальної професійної підготовки майбутніх вихователів. Найбільше можливостей комплексного формування компонентів готовності вихователя до творчої самореалізації в процесі організації фізкультурно-оздоровчої діяльності дошкільників має дисципліна «Теорія та методика фізичного виховання». Завдання для самостійної та індивідуальної роботи для студентів з означеної дисципліни покликані максимально стимулювати розвиток здатності до творчого саморозвитку й самореалізації під час організації фізичного виховання дітей дошкільного віку. При цьому найефективнішими технологіями є інтерактивні.

Від рівня креативності майбутніх вихователів залежить успішність професійної самореалізації у процесі організації фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми в ДНЗ.

Тому подальші наукові розвідки стосуватимуться розроблення методики формування готовності майбутніх фахівців дошкільної освіти до творчої самореалізації у професійній діяльності.

Література

1. Сухомлинський В. О. Народження громадянина / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. школа, 1970. – С. 72–73.
2. Лесгафт П. Ф. Собр. пед. соч. Т. 1. / П. Ф. Лесгафт. – М., 1951. – С. 295.
3. Удосконалення професійної підготовки спеціалістів дошкільного профілю / упоряд. : Артемова Л. В., Лисенко Н. В. – К. : Укр. держ. пед. ун-т. ім. М. П. Драгоманова, Прикарпатський ун-т ім. В. Стефаника, 1996. – С. 193-195.
4. Беленька Г. В. Вихователь дітей дошкільного віку : становлення фахівця в умовах навчання : монографія / Г. В. Беленька. – К. : Світич, 2006. – 304 с.
5. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии [Текст] : учебное пособие / С. Л. Рубинштейн. – СПб. : Питер, 2009. – С. 277
6. Дьяченко М. И. Психологические проблемы готовности к деятельности / М. И. Дьяченко, Л. Е. Кандыбович. – Минск : БГУ, 1976. – 176 с.

В. В. Любивая

ФОРМИРОВАНИЕ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ ВОСПИТАТЕЛЕЙ К ТВОРЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КАК УСЛОВИЕ УСПЕШНОЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ САМОРЕАЛИЗАЦИИ В ПРОЦЕССЕ ФИЗИКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВИТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ С ДОШКОЛЬНИКАМИ

В статье рассмотрена проблема профессиональной подготовки будущих воспитателей к работе по физическому воспитанию детей дошкольного возраста. Теоретически обосновано, что усовершенствование содержания подготовки воспитателей детей дошкольного возраста к физкультурно-оздоровительной работе зависит от формирования у них готовности к творческой деятельности в условиях обучения в педагогическом университете.

Ключевые слова: мотивация, самореализация, дошкольное образование, творческая деятельность, творческая личность, компетентность.

V. Lyubyva

FORMING THE INTENDING PRESCHOOL SPECIALISTS' READINESS TO CREATIVE ACTIVITY AS THE CONDITION OF SUCCESSFUL SELF-REALIZING PROCESS IN THE PROCESS OF ORGANIZING SPORTS AND RECREATING ACTIVITIES WITH PRESCHOOLERS

In the article the author points out the problem of the preschoolers' physical education. Theoretically proved that preschool teachers' training to sports and recreating activities content improvement depends on forming readiness for creative activity in the conditions of studying at the pedagogical university.

Key words: motivation, self-realization, preschool education, creative activity, creative personality, competence.